

BOROVANY

ZAJÍMAVÁ ZASTAVENÍ
HISTORIE A SOUČASNOSTI

Informační centrum Borovany

Borovany, Žižkovo náměstí 1 (klášter)

T: 387 001 356 E: info@borovany-cb.cz

www.borovansko.cz

V., VI., IX. po - ne: 9 - 12.00, 13 - 16.00
X. - IV. po - pá: 9 - 12.00, 13 - 16.00
VII. - VIII. po - ne: 9 - 17.30

Internet, prohlídky kláštera, vstupenky, rybářské lístky,
půjčovna elektrokol, suvenýry

Nádvoří borovanského kláštera, zač. 20. století

Socha Jana Žižky z roku 1893

Nádvoří kláštera | 01

Vítejte v Borovanech, o nichž první písemná zmínka pochází z roku 1186. Zdejší klášter augustiniánů založil r. 1455 budějovický kupec a měšťan Petr z Lindy. Po sto letech klášter zrušil Vilém z Rožmberka a přivlastnil si jeho majetek. Povzněl hospodaření statku a zejména rozšířil pivovar, který vařil 2500 hl piva ročně a zásoboval 19 krčem v okolí.

Pivovar byl ve zdejším areálu ještě v 19. století za Schwarzenbergů. Třicetiletá válka zdecimovala jak městečko, tak bývalý klášterní areál. Ten se stal majetkem císaře Ferdinanda II., který v roce 1630 rozhodl klášter obnovit. Svého největšího rozkvětu dosáhl v polovině 18. století za probošta Dubenského, který nechal postavit Škapulířovou kapli, presbytář kostela, kryptu a zejména tuto prelaturu v roce 1768. Nicméně v roce 1785 Josef II. klášter zrušil a jeho majetek koupili Schwarzenbergové. Ti pak v roce 1939 prodali zámek obci, která v něm zřídila školu.

Žižkův pomník | 03

Byl postaven v roce 1893 jako druhý Žižkův pomník v jižních Čechách. Trocnov - rodiště Jana Žižky se nachází 2 km západně od Borovan. Od 17. století patřil trocnovský dvůr zdejšímu augustiniánskému klášteru.

Probošt Fischer nechal v roce 1682 na místě legendárního dubu postavit kapličku zasvěcenou sv. Janu Křtiteli. Jeho soška z této kaple je dosud v borovanském kostele. Také kníže Schwarzenberg, majitel Trocnova po zrušení kláštera, si nepřál postavení nějakého pomníku v Trocnově, proto byl postaven zde na náměstí. Borovanští však měli k Trocnovu vždy zvláštní vztahy. V roce 1875 vznikl katolický zpěvácký spolek, který se jmenoval Trocnov.

V roce 1908 při odhalování balvanů v místě Žižkova narození byl slavnostním řečníkem borovanský farář Kroiher. V roce 1920 v Borovanech vznikl Spolek pro vybudování Žižkova pomníku v Trocnově a ten v době první republiky organizoval Trocnovské poutě s tisícovými účastmi (i Čechů z Ameriky - např. pěvecký sbor Lyra vedený borovanským rodákem). Spolek také zahájil archeologické vykopávky a objevil první trocnovský (tzv. Mikšův) dvorec. Tzv. Žižkův dvorec byl odkryt v 50. letech minulého století.

Praníř | 04

Byl postaven roku 1656 v místě, kde se konaly trhy s obilím a dobytčím na základě práva uděleného císařem Ferdinandem III. v roce 1636. Na praníř se v době trhů zavěšovala dřevěná ruka se šavlí. Obnova praníře v roce 1739 se zařadila do osmdesátiletých sporů mezi obcí a klášterem - šlo především o vlastnictví luk a poddanské povinnosti.

Spory vyvrcholily v roce 1740, kdy byli do kláštera povoláni a dlouho drženi všichni sousedé. Proto se borovanské ženy ozbrojily domácím nářadím a vytáhly osvobodit své muže. Násilným zásahem pacholků byly některé zraněny a všechny rozehnány. Deset mužů bylo v řetězech odvezeno do vězení. Česká dvorská kancelář však rozhodla o jejich propuštění a o tom, že Borovanští byli v právu.

Toto „vítězství“ obce se v ústní tradici stalo pověstí o prelátovi, kterého prý ranila mrtvice, když mu kostelník tu špatnou zprávu z Prahy sděloval. Prelát, aby slyšel, se ohlédl a v tom ho ranilo. Tak je pohřben v kryptě pod kostelem s hlavou dozadu. Skutečností je, že tehdejší prelát přežil tu událost o 34 let a nebyl posledním. Posledním proboštem při zrušení kláštera v roce 1785 byl Ambrož Stein.

Průčelí radnice zdobí historický erb

Pranýř byl postaven roku 1656

| Vodovod

Za radnicí lze najít jedno z míst, kde ústí dřevěný vodovod. Fungoval do roku 1930.

| Kovárna

Stávala do roku 1873 na západní straně radnice. Na jejím místě dnes stojí budova čp. 106.

Radnice | 05

Borovany získaly statut městečka a erb v průčelí radnice od Viléma z Rožmberka někdy kolem roku 1570. V následujících desetiletích si Borovanští postavili tuto radnici (zelená budova). Kolem ní později vyrostly další veřejně prospěšné stavby. Někdy kolem roku 1700 se zde stavěla nová budova školy (ta už v Borovanech fungovala také za Rožmberků).

Na západní straně stávala kovárna, na severu masný krám - později hospoda a na východní straně byla v 19. století pekařská dílna. Na radnici se nejen úřadovalo. Bydlel zde obecní písař, byla tu šatlava, kráček a na radnici bydlel i kramář - v polovině 19. století Žid. V roce 1858 bylo na radnici sečteno 13 bydlících osob. Na místě staré kovárny byla borovanskými sousedy v roce 1873 postavena budova čp. 106 zvaná „Purk“. V roce 1896 v ní byla zřízena četnická kasárna, pak také knihovna a kampaňka a nakonec pošta.

Borovanský vodovod | 06

Jsme v místě jedné ze čtyř kašen, do kterých od 15. století ústil dvoukilometrový dřevěný vodovod z vrchu Vápence. Jedna z kašen byla v nádvoří zámku, další před zámkem pod kaštanem, třetí zde za radnicí a poslední v severní části „horního náměstí“. Vodovod fungoval až do roku 1930, kdy byla postavena nová vodárenská věž při cestě do Českých Budějovic, kovové rozvody k domům a nový přivaděč z pramenišť ve Vápencích. Ta zásobovala město až do sedmdesátých let, kdy město pořídilo hloubkové vrty v nivě řeky Stropnice. Voda z historických kašen přetékala do rybníčků - jeden byl mezi kaštanem a pranýřem, druhý zde západně u radnice. V letech 1891, 1903 a 1914 byly postupně zavezeny.

Lazna | 07

Z rybníčku u radnice a z náměstí odtékala voda uličkou, spíše úvozem zvaným Lazna. Z názvu se můžeme domnívat, že zde bývalo nějaké dobové „lázeňské“ zařízení.

V současnosti nabízí ulička pohled na budovu základní umělecké školy, konkrétně na její sálouvou přístavbu. Škola vznikla v roce 1990, má jen hudební obory a přesto čítá přes 200 žáků, přičemž zdejší základní školu navštěvuje žáků 470.

U Haltýře, mateřská škola | 08

V místech dnešní mateřské školy býval „haltýř“ - místo, kde se shromažďovala a zadržovala voda. K němu se váže pověst, že za třicetileté války vojáci ukradli borovanský zvon a vezli ho blátivou Laznou, vůz se převrátil a zvon spadol do haltýře a utopil se. Mateřská škola má 7 tříd a kapacitu 200 dětí, protože Borovany rostou. Za posledních 25 let přibyla čtvrtina obyvatel. Školka má i velkou přírodní zahradu.

Výhled na Novohradské hory z koupaliště Lazna

Koupaliště Lazna | 09

Když se nedochovalo historické lazebné zařízení, postavili jsme v roce 2013 toto koupaliště s přírodním, ne chemickým čištěním vody na principu biotopu. Přírodní procesy dokázaly udržet kvalitu vody už v prvním roce, kdy se zde koupalo 25 tis. návštěvníků. Předností koupaliště je příjemné otevření do krajiny a přítomnost pozice v centru města.

Sportovní areál | 10

Kromě venkovních sportovišť s umělým povrchem v areálu základní školy slouží tento stadion především fotbalistům, kteří tu mají přírodní a umělý trávník s osvětlením. Dále jsou zde volejbalové a tenisové kurty a dráha se zázemím pro hasičský sport.

Základní devítiletá škola | 11

Po sedmdesáti letech usilování o novou školu se v roce 1997 podařilo otevřít tento školní areál s kapacitou 500 dětí. Kromě 25 učeben má 5 oddělení družin, klub, dvě tělocvičny, plavecký bazén, samozřejmě kuchyni s jídelnou a venkovní sportoviště. Škola má bezbariérové řešení a bazén slouží v podvečerních hodinách pro veřejnost, dopoledne i jako plavecká škola pro okolní školy.

Zámecká zahrada u Skleníku | 12

Dvouhektarová klášterní zahrada byla v roce 2000 upravena na veřejný park. Bývalý zahradní skleník byl adaptován na ateliér a propůjčen středisku pro handicapované – Nazaretu jako keramická dílna. Město se věnuje propagaci borůvek – proto vybudovalo zahradu [13] s mnoha odrůdami kanad. borůvek.

Pohled ze zahrady na klášter a kostel Navštívení P. Marie

Pod památným, 250 let starým dřínem, je borůvková čítárna knih a časopisů z knihovny v zámku. Z opačné strany zámku přiléhá klášterní bylinková zahrada [2] – také veřejně přístupná. Altánek adaptovaný v roce 1956 má na stropě výjevy ze Žižkova života.

Podzámčí, Stodola | 14

Nacházíme se v místě stodal bývalého klášterního statku. Dnes se na této přírodní scéně a v celém areálu kláštera i zahrady odehrává každý druhý červenec vikend známé Borůvkobraní.

Zde v Podzámčí má chráněné (keramické a textilní) dílny Nazaret, jsou zde prostory mateřského centra se zahrádkou a chlebovou pecí. Objekt bývalé pivovarské lednice je upraven na vinotéku a propojen s gotickými sklepy pod klášterem. Občerstvit se můžete také v kavárně (přízemí prelatury zámku), kde v západním křídle sídlí městská knihovna.

V infocentru vedle průjezdu se můžete přihlásit na prohlídku klášterního komplexu včetně muzea s expozicí soch známé Římovské pašijové cesty a modelem města, zachycující Borovany v době kolem roku 1893. Klášterní areál byl k těmto účelům adaptován při generálních opravách v letech 2005 - 2010 nákladem přesahujícím 70 milionů korun.

| Stodoly

V prostorách bývalého klášterního statku dříve stávaly stodoly. V pozadí jižní strana kostela.